

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Časopis prejema le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

# DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava:  
Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun štev. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

## Banška uredba o stavkah

Preteklo nedeljo je prineslo dnevno časopisje uredbu o stavkah, ki jo je izdal te dni g. ban. Uredba je takale:

Radi ohranjanja miru in reda ob mezdni gibanjih in stavkah izdam na podlagi člena 67. v zvezi s čl. 65. in 66. Zakona o notranji upravi sledečo

### Naredbo:

Brez ozira na sodno kazenska postopanja se kaznuje in sicer uradoma:

1. Nagovarjanje in zapeljevanje nameščencev ali delavcev k dejanjem, ki so bodisi uradoma, bodisi na predlog kaznjiva po kazenskih zakonih.

2. Omejevanje osebnih svobode v obratnih prostorih.

3. Omejevanje ali preprečenje prostega lastnikovega razpolaganja z obratnimi prostori, ki se tam nahajajo.

4. Nasilno odvracanje od dela, bodisi z grožnjami, bodisi z dejanji.

5. Donaganje alkoholnih pijač in predmetov, ki bi služili za udobje zabavo ali razvedrilo osebam, ki se neopravičeno zadržujejo v obratnih prostorih.

6. Izražanje, oz. izkazovanje odobravanja ali simpatij v kakršnikoli obliki osebam, ki imajo neopravičeno zasedene obratne prostore, odnosno vršijo druga nezakonita dejanja v zvezi s stavko, kakor tudi nabiranje denarnih prispevkov ter nabiranje in darovanje živih ali obleke za nje.

7. Postajanje ali zbiranje v gručah pred obrati, v katerih se stavka ali kjer se stavka pripravlja.

Gori navedena dejanja se kaznujejo v smislu čl. 69. Zakona o notranji upravi z globo od 10 do 1000 Din, ob neplačilu denarne kazni v odrejenem roku pa z zaporom od enega do 20 dni.

Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine.

Mjarskido, zlasti mnogi tekstilni fabrikantje, bi lahko duh te uredbe zelo napačno tolmačili, če bi ne sledilo neposredno tej uredbi tudi pismo g. bana na naslov tekstilnih fabrikantov, iz katerega je razvidno, kako je treba tolmačiti napore g. bana pri tej tekstilni stavki. Pismo se glasi:

### Banovo pismo tekstilnim industrijcem

Ban dr. Natlačen je poslal, kakor nam poročajo, g. Josipu Kavčiču, predsedniku Zveze delodajalcev tekstilne stroke za dravsko banovino v Ljubljani naslednje pismo:

Gospod predsednik! Stopili ste na čelo društva tekstilnih industrijcev dravske banovine, ki se je pred kratkim ustanovilo z namenom, da varuje interese svojih članov in da v njih imenu sklepa kolektivno pogodbo z delavstvom. Z ozirom na pomembni obseg tekstilne industrije v dravski banovini in njen veliki narodno-gospodarski pomen smatram za potrebno, izraziti vam svoje pričakovanje, da bo to društvo delovalo v prid splošnosti in vsled tega tudi ne bo prezrlo potrebe, da se ustvari tekstilnemu delavstvu čim ugodnejši socialni položaj ter s tem postavi trden temelj za procvit te industrije.

V prvi vrsti bo društvo moralo paziti na to, da podjetniki vestno izpolnjujejo vse predpise, izdane v zaščito delavcev, kar bom zahteval z najstrožjo doslednostjo in uveljavil z vsemi zakoniti sredstvi. Temelj nadaljnjega delovanja društva pa naj bo spoznanje, da je glavni pogoj mirnega razvoja in napredka industrije zaupanje med podjetnikom in delavstvom. Podjetniki naj ustvarijo pogoje za tako zaupanje s tem, da iskreno iščejo in najdejo pota, kako naj se socialni položaj delavstva čim izdatneje zboljša.

Gospod predsednik! Vaše društvo stopa v življenje v trenutku, ko je tekstilno delavstvo v mezdnem gibanju radi zboljšanja delovnih pogojev. Že ob otvoritvi pogajanj med podjetniki in delavci dne 28. avgusta t. l. sem omenil, da delavci ob stavkah, ki so se iz tega meznega gibanja razvile, ponekod kršijo zakon, ter sem tako ravnanje obsodil. Z naredbo dne 5. t. m. pa sem postavil kazenske sankcije za taka dejanja ne glede na sodno kazensko postopanje. V toliko prej pričakujem, da se ne bo odlašalo s pogajanjmi o sklenitvi kolektivne pogodbe, za katero stremi delavstvo. Čim prejšnja rešitev obstoječega spora je v interesu tako podjetnikov kakor tudi delavcev, v prvi vrsti pa v interesu samega javnega miru, reda in varnosti v državi. Pričakujem, da bo društvo pod vašim vodstvom pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe krepko pospešilo, v najkrajšem času uspešno zaključilo in tako doprineslo dokaz, da pravilno pojmujemo svojo nalogo.

Dr. Natlačen.

Nedvomno je, da g. ban. Natlačen tega meznega spora pravilno razume. Vih se bomo industrijski in delavski

lektivna pogodba pri TPD odpovedati s 1. avgustom t. l. a zahteve delavstva pa se morajo vložiti družbi najkasneje do 15. septembra t. l. Nato so predstavniki rudarjev s 1. avgustom kolektivno pogodbo pri TPD odpovedali.

Ko je TPD to zaznala, je odgovorila s tem, da je sporočila rudarskemu glavarstvu, da je radi pomanjkanja naročil primorana odpustiti večje število delavstva (okrog 1000). Rudarsko glavarstvo je na podlagi tega sklicalo za dne 10. avgusta t. l. v Ljubljani razpravo, na kateri bi se naj napravil neki predporazum med zastopniki družbe in delavstvom. To se je končno doseglo na ta način, da je družba umaknila napovedane redukcije, a zastopniki rudarjev pa so pristali na to, da se prično pogajanja že dne 26. avgusta.

Takoj nato so zastopniki rudarjev izdelali osnutek zahtev rudarjev za novo kolektivno pogodbo. Vršilo se je tozadevno več konferenc, na katerih se je zahteve rudarjev preciziralo z vseh strani. Ko je bilo to delo dovršeno, se je sklicalo zborovanje po vseh rudnikih TPD. Rudarji, na teh zborovanjih polnoštevilno zastopani, so te predloge soglasno odobrili. Te od rudarjev sprejete predloge za novo kolektivno pogodbo, so potem predložili njih zastopniki TPD in rud. glavarstvu.

Dne 26. avgusta t. l. se je pričela razprava v Ljubljani. Trajala je polna dva dni. Razprava je bila v začetku zelo burna, a vendar dostojna. Družba je pač hotela obvarovati svoje interese, a zastopniki rudarjev so se trudili, da dosežejo čimveč za delavstvo. In ko se je končno dosegel neobvezen sporazum in se sestavila nova kolektivna pogodba, so sli zastopniki rudarjev zopet med nje, kjer so jo jim na polno številno obiskanih zborovanjih predložili dosežen sporazum

v odobrenje ali odklonitev. Rudarji so ta sporazum soglasno, brez ugovora sprejeli, na kar so ga njih zastopniki podpisali.

### Kaj so rudarji dosegli?

1. Povišanje temeljne mezde vseh kategorij za 1 dinar na storjeni siht.

2. Vse neodgovarjajoče akordne postavke za tesarska in druga vzdrževalna dela se morajo do 15. okt. t. l. povišati tako, da bo vsak delavec pri povprečni storitvi leta 1935 mogel zaslužiti nad temeljno mezdo.

3. V Hrastniku se z veljavnostjo od 1. sept. t. l. povišajo vse akordne postavke za vzdrževalna in zasipna dela za 20 odst.

4. Vsi oženjeni učni kopači dobe 4 tone letno deputacijskega premoga. Vsi oženjeni vozači pa 3 tone letno.

5. Uvedlo se bo pravičnejše postopanje po čl. 221 obrt. zakona.

6. Popolnoma se uvede § 1154b o. d. z. mesto odpadlega § 219 o. z.

Dosegle so se še razne druge ugodščine, med katerimi je najvažnejša ta, da v bodoče rudar ne bo več vezan na predpisano storitev, in da bo lahko uveljavil vse one zapreke, ki so ga ovirale v njegovi storitvi. Pogodba ima dvomesečni odpovedni rok obojestransko.

Priznamo brez nadaljnega, da so ti uspehi skrajno minimalni. Vendar če upoštevamo okolščine, v katerih se je to mezdno gibanje vršilo, potem se mora priznati, da je tudi to napredek. Zakaj 13 let je družba vedno trgala navzdol, zato ker so bili rudarji razbiti. Šele pri tem mezdnem gibanju, ko so prvič pokazali svojo solidarnost in zaupanje v svoje vodstvo, so uspehi. Rudarji, pot v Vašo boljšo bodočnost Vam je s tem pokazana. Zato tisti ki še niste, pridite v Vašo razredno strokovno organizacijo Zvezo rudarjev Jugoslavije.

## Tekstilnemu delavstvu Slovenije!

V svoji veliki borbi ste mogočno in solidarno manifestirali svojo zahtevo po čimprejšnji sklenitvi kolektivne pogodbe za vseh 14.000 tekstilnih delavcev v Sloveniji. V tej borbi se morate zavedati, da je potrebna na eni strani odločnost in požrtvovalnost, na drugi strani pa brezpogojna disciplina in pa pravilna taktika. 10.000 stavkujočih tekstilnih delavcev nam priča o tem, da Vam odločnosti in požrtvovalnosti ne manjka, čemur se imamo zahvaliti, da smo končno vendar prišli do resnih pogajanj za kolektivno pogodbo.

Pogajanja so v teku. Ne sme Vas motiti, če ta pogajanja med zastopniki industrije in zastopniki delavskih strokovnih organizacij le počasi napredujejo. Zavedajte se tega, da ni lahka stvar najti soglasje s 57 tekstilnimi podjetji, ki so pri tem mezdnem gibanju udeležena in o katerih je treba morda računati s kakimi posebnimi razmerami, ki jih centralni tarifni odbor za tekstilno delavstvo ni mogel dovolj predvideti in pregledati, ko je sestavljal svoj predlog za kolektivno pogodbo.

Delavstvo onih tekstilnih tovarn, ki še niso šle v stavko, pa naj v stavke ne stopa, ker za enkrat za to ni nikakega povoda. Nobena nova stavka v tem trenutku ne bi mogla pogajanj pospešiti.

Dragocene sile je treba čuvati, da se zastavijo v onih podjetjih, v katerih se še ne stavka in ki ne bi hotela prestopiti h kolektivni pogodbi.

V tovarnah, kjer se stavka, pa je nujna dolžnost stavkujočih, da uredi

svojo taktiko tako, da se v podjetjih ne bo delala škoda in izzivalo nepotrebne spore z zastopniki podjetja.

Zato ponovno pozivamo vse krajevne tarify odbore, strokovne odbore in funkcionarje strokovnih organizacij ter delavstvo sploh, da delajo na to, oziroma, da stori vse, da se odvrne škoda.

1. da se blago v tovarnah, ki je izpostavljeno kvaru, takoj spravi na varno;

2. da prepuste vse obratne pisarne in telefonske naprave vodstvom podjetja in dovolijo vodstvu in uradništvu vstop v pisarne;

3. da se v podjetjih, koder so v delu novi tovarniški objekti (dozidava objektov, dimnikov itd.), katera izvršujejo gradbena podjetja, ne preprečuje izvršitev istih.

Tisti, ki bi nadalje priporočali ukrepe, ki bi mogli spraviti stavkujoče delavstvo v nasprotje z oblastmi in zakonom, bi prevzemali nase težko odgovornost. Zato Vam svetujemo, da takim pozivom ne sledite!

Zavedajte se, da je le disciplina in organizirana delavska armada zmogovita!

Ljubljana, 5. septembra 1936.

Centralni tarifni odbor za tekstilno delavstvo v Ljubljani.

Za Splošno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije:

Lovro Jakomin s. r.

Za Jugoslovansko strokovno zvezo:

Peter Lombardo s. r.

Za Narodno strokovno zvezo:

Vekoslav Bučar s. r.

## Mezdno gibanje rudarjev pri TPD uspešno zaključeno

V ponedeljek, dne 31. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne so v Ljubljani zastopniki rudarjev in zastopniki Trboveljske prem. družbe podpisali od rudarjev odobreno novo kolektivno pogodbo, katera je stopila v veljavo s 1. septembrom t. l.

Že dalje časa je vrelo med rudarji Trboveljske prem. družbe vsled nezadovoljstva. To je povzročalo na eni strani že večletno skoro polovično praznovanje šihov, zato zaslužki rudarjev niso več zadoščali za najpotrebnejše. Na drugi strani je pa naravno tudi družba s svoje strani skušala breme svoje gospodarske krize prevaliti na rame delavstva. Tako se je že v lanskem, posebno pa v letošnjem letu videlo, da so predvsem akordni zaslužki rudarjev začeli vedno bolj padati, čeprav se na zunaj cene akordov niso nič spremenile. Prišlo je tako daleč, da celo tisti rudarji, ki so nekoč veljali za »rajsarje« niso v mnogih primerih mogli v svojem akordu doseči niti višine temeljne mezde. Posebno kričeč je bil položaj rudarjev rudnika Hrastnik. Tu je bil še v veljavi nek star akordni sistem, po katerem se zaslužek rudarjev na pridobivanju vedno uničuje z zaslužkom na vzdrževanju in zasipu. Kako daleč je družba s te strani pritiskala na svoje rudarje, je razvidno iz tega, da so se uradno cene različnim akor-

dom znižale v času od leta 1931 pa dosedaj za 12 odst., a akordni za služki rudarjev pa za okrog 28 do 30 odstotkov.

Vedno prosjačenje rudarjev za doplačilo do temeljne mezde in pa končno še plačevanje pod temeljno mezdo, predvsem na rudniku Hrastnik je ustvarjalo med rudarji gibanje po zahtevi spremembe obstoječe kolektivne pogodbe. Zato je bilo pričakovati, da bo prišlo do resnejših izbruhov nevolje rudarjev. In res zgodilo se je to v Hrastniku. Pri delitvi zaslužnih izkazov so rudarji videli, da jih je zopet nekaj med njimi, ki bodo pod temeljno mezdo plačani. To je vžgalo in vsi rudarji rudnika Hrastnik so dne 7. julija stopili v stavko, ki je trajala tri dni. Med tem časom so njih zastopniki sicer napravili sporazum s TPD, da se te kričeče nedostanke in kršitev kolektivne pogodbe odpravi, ali bistveno se položaj ni mogel zboljšati radi tega, ker se preko določil kolektivne pogodbe ni moglo iti. Stavka hrastniških rudarjev je bila sicer ugodno zaključena, ali gibanje za odpoved kolektivne pogodbe je med rudarji postalo tako močno, da so morali njih zastopniki z njim resno računati.

To je dalo povod, da so se predstavniki vseh treh strokovnih organizacij in načelstvo II. skupine ter Delavske zbornice zbrali na posvetovanje in pri tem sklenili, da se ima obstoječa ko-

## BELEŽKE

### Borbe v Španiji

Dasi razpolagajo kontrarevolucionarni z večjimi vojaškimi sredstvi in znanjem, kakor vlada, — kar smo že v zadnjem uvodniku ugotovili — vendar je sigurno, da bi jih vlada s pomočjo delavske milice premagala, če bi niti ena, niti druga stran, ne dobivala pomoči iz inozemstva. Francoska vlada — ki se tega dejstva gotovo dobro zaveda, je stavila vsem državam predlog, da bi izrekle svojo nevtralnost.

Vse demokratične vlade Francije, Anglije, Rusije, Belgije itd. so na ta predlog pristale, dočim stavlja Italija nekatere pomisleke, Nemčija in Portugalska pavidno sabotirata ta predlog. Jasno je tudi, da pošiljajo te države z vso vmeno vojni material upornikom. Tako nastaja za demokratične države nov problem, ki sicer težko ogroža njihovo miroljubnost, ki pa na drugi strani nujno sili na odločitev, ker se ne more prekrizanih rok gledati, kako španski fašistični uporniki s pomočjo vseh fašističnih držav zmagujejo nad četami redno in demokratičnim potom postavljene zakonite vlade.

Odločitev ni lahka, kajti prav lahko se zgodi, da ne treščita na španskih bojiščih eden ob drugega le mrtev vojni material iz sosednjih držav, temveč tudi žive sile, kar bi pač pomenilo pričetek nove svetovne vojne. Razumljivo je, da se demokratični režimi težko odločijo za tak korak, toda če fašistično izzivanje kljub vsej pomirljivosti demokratskih držav ne bo prenehalo — potem se bodo morali vsi združeni fašisti zavedati — da tudi miroljubne države nimajo nabitih svojih topov z repo in krompirjem.

Resnici na ljubo je treba zabeležiti, da je jugoslovanska vlada na francoski nevtralistni predlog še najbolj možato odgovorila. Obvestila je francosko vlado, da je pripravljena prepovedati uvoz vojnega materiala zakoniti vladi v Španiji, toda pod pogojem, da se s tem ne prevzame obveznost, radi katere bi se kasneje morda odrekalo priznanje načela, da more vsaka zakonita vlada zahtevati pomoč od drugih vlad v slučaju notranjih uporov.

### Alarm v Ameriki

Zedinjene države ameriške stoje zopet v znamenju predsedniških volitev. Biti predsednik Zedinjenih držav, ne pomeni doseči samo najvišje in najčastnejše mesto, ki ga more nuditi ta velika republika svojemu državljanu, temveč pomeni doseči tudi ogromen vpliv na izvajanje državne oblasti. — Predsednik U.S.A. ima po ustavi dosti več odločevati o državnem krmilu, kakor n. pr. angleški kralj, dasi je ta predstavnik velike monarhije.

V vseh zadnjih desetletjih se borita za to čast in oblast v glavnem kandidata demokratske in republikanske stranke. Socialističen kandidat zbere pri vsakokratnih volitvah sicer po par milijonov glasov, toda to

število med petdeset ali šestdeset milijoni volilcev ni posebno merodajno. Dosedanji predsednik Roosevelt kandidira letos v drugi na to mesto, kot nosilec demokratske stranke. Pri zadnjih volitvah je bil izvoljen z ogromno večino, tako, da je bil republikanski kandidat Hoover s svojo stranko direktno razbit in decimiran. Roosevelt je že pri zadnjih volitvah kandidiral predvsem s socialnimi parolami in so njegovo kandidaturu podprle z vso vehemenco tudi delavske strokovne organizacije, ki so v Ameriki precej drugače usmerjene kakor v Evropi.

Roosevelt je obljuboval delavstvu, da bo s svojimi zakoni pomagal premagati krizo in brezposelnost s tem, da bo skrajšal delovni čas in s kolektivnimi pogodbami povečal plače, da se na ta način zviša kupna sila konzumentov in, da dobi gospodarstvo večjih odjemalcev. Treba je zabeležiti, da je poskušal mož svojo besedo tudi držati. Organiziral je ogromne napore v tem pravcu in dosegel tudi nekaj uspehov. Večino njegovih odredb je pa skvarila srdita protifašistična kapitalistov, ki so z vsemi dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi onemogočevali izvedbo socialnih zakonov. Borba proti Rooseveltu je bila včasih ne samo vroča in srdita, temveč do skrajnosti zahrbtna in podla, kakršne ameriško ljudstvo še ni doživelo.

Zato so pričakovali vsi poznavalci ameriških razmer, zlasti pa ožji prijatelji Rooseveltovi, da se bo mož utrujen in razočaran umaknil iz pozorišča, ko mu poteče predsedniška doba.

Zgodilo se je pa baš nasprotno, to, kar se je najmanj moglo pričakovati. Ne le, da se Roosevelt ni umaknil, nasprotno prijavil je ponovno svojo kandidaturu in na svojem prvem velikem volilnem shodu v Filadelfiji začetkom julija, katerega se je udeležila nad sto tisoč poslušalcev, večinoma delavcev, je s tako nečuvno vehemenco napadel ameriške kapitaliste, kakršne ameriška zgodovina kljub velikim štrajkom in demonstracijam še ne pozna. Njegov govor je izvenel v najhujšo obožbo kapitalističnega družabnega reda. V ironično jedkih naskokih je zdelaval tiranstvo političnih in gospodarskih despotov na svetu sploh in v U.S.A. še posebej. Njegov govor je bila vojna napoved vsem privilegiranim bogatašem. S posebnim povdarem je spomnil svoje poslušalce na leto 1776, ko se je Amerika končevalnovalno otrešla pokroviteljstva evropskega kapitalizma in z povzdignjenim glasom je rekel svojo zahtevo, da mora leto 1936 prinesiti začetek konca tiranov v lastni deželi.

Niti zdaleč ni mogoče preceniti pomena in učinka teh izjav. Skoro jasno je, da bodo strokovne organizacije še enkrat napele vse sile, da bo Roosevelt izvoljen. Jasno je pa tudi, da bodo tudi kapitalisti, ki imajo v Ameriki skoro vse časopise in radio postaje v svojih rokah, storili vse, kar je v njihovih močeh, da preprečijo izvolitev tega moža. Borba bo izredno težka in je njen konec težko predvidevati. Kajti, če bodo ameriški kapitalisti videli, da je Roosevelt zopet zmagal, potem je veliko vprašanje, kaj bodo vse iztuhali, da ga zopet vržejo, če treba tudi z nasilnimi sredstvi, ali mu pa vsaj onemogočijo izvajanje njegovega protikapitalističnega in socialnega programa.

Mi mislimo, da je en velik razlog, da Roosevelt že v tej periodi, kljub svojim dobrim nameram, ni mogel uspeti in, da tudi v bodoče ne bo uspel. Manjka mu velika ljudska in politično dobro šolana organizacija. V tako velikih borbah, ko treščita prsa v prsa, dva sloja, ki jima gre za biti ali ne biti, ni mogoče računati z zanesljivim uspehom, ne da je tudi sloj izkoriščenih, vsaj tako dobro organiziran, kakor je sloj izkoriščenih, ki je sicer neznamenit po številu, toda ima ogromna sredstva na razpolago, katere ume tudi prav dobro izkoristiti. Mogoče se bo baš pri teh volitvah izkazalo, da imajo ameriški socialisti vendarle prav, ko postavljajo lastnega kandidata, o katerem sicer vedo, da ne bo izvoljen, ki bo pa zbral okoli sebe jedro naroda, ki bo v eni kasnejših bitki končno obračunal s kapitalizmom, ki je v Ameriki, če je to mogoče, še krutejši kakor v Evropi.

Meje zdravniškega okoliša Dolenjska cesta so: Od Malega grabna bivša meja občine Ljubljana do Gradašnice, Gradašnica do Ljubljane, Ljubljana do Gruberjevega prekopa, Gruberjev prekop do bivše meje občine Ljubljana, bivša meja občine Ljubljana preko Golovca.

Zdravniški okoliš Dolenjska cesta obsega naslednje zunanje kraje: Babina gorica, Daljnava vas, Orle, Rudnik, Sela pri Podutiku, Srednja vas.

### 5. Moste — Vodmat — Zelena jama.

Dr. Krisper Anton, stanuje v Mostah, Društvena ulica 20. Ordinira v ambulatoriju OUZD v Ljubljani vsak delavnik od pol 15. do 17. ure.

Meje zdravniškega okoliša Moste—Vodmat so: Bivša meja občine Ljubljana pri Golovcu, Gruberjev prekop do Domobranske ceste, Domobranska cesta, Živnozdravniška ulica, Jegličeva cesta do Šmartinske ceste, Šmartinska cesta do železnice, Savska cesta.

Zdravniški okoliš Moste—Vodmat obsega tudi naslednje zunanje kraje: Tomačevo, Hrastje, Jarše, Vodmat, Moste, Zelena jama, Obrje, Selo, Šmartno, Beričevo, Brinje, Kleče, Podgora, Videm, Pšata, Soteska, Sv. Jakob, Sneberje.

### 6. Bežigrad.

Dr. Debelak Gvido, stanuje na Tyrševi c. 63 (bivša mitnica). Ordinira v ambulatoriju OUZD v Ljubljani vsak delavnik od pol 17. do pol 19. ure.

Meje zdravniškega okoliša so: Savska cesta do železnice, železnica (glavni kolo-dvor) ter gorenjska železnica.

Zdravniški okoliš Bežigrad obsega tudi naslednje zunanje kraje: Brod, Črnuče, Dobrava, Gmajna, Ježa, Nadgorica, Podboršt,

Brinje, Jezica, Kleče, Malavas, Savlje, Stozice.

Vsak bolnik (član OUZD ali svoje) se mora pri zdravniku, ako zahteva obisk na domu, legitimirati. Predložiti mora potrdilo delodajalca (§ 15 OUZD) o zaposlenju. To potrdilo ne sme biti starejše od dveh dni. Za svoje je poleg potrdila delodajalca predložiti tudi potrdilo občine o skupnem gospodinstvu, ter da član svoje vzdržuje s svojim zaslužkom. V nujnih slučajih, ako član ne more predložiti predpisanih potrdil, mora to naknadno izvršiti najpozneje naslednji dan, sicer se smatra, da je zdravnik izvršil obisk pri privatnem pacientu.

Vedno pogostejše se člani in svojci obračajo za zdravniško pomoč k zasebnim zdravnikom. Da ne bi člani trpeli škode, ker bi morali sami plačati stroške za zasebnega zdravnika, kadar bodo tega klicali brez potrebe, se opozarjajo na zakonita dooločila, ki se glase: Zavarovani član in upravičeni svoje zavarovanca mora iti k uradovemu zdravniku ob določeni uri in na določen kraj ordinacije. V sili član lahko zdravnika poišče izven določene ure in kraja ordinacije. Kadar pa je zaradi bolnikovega stanja potrebno, ima bolnik pravico, da zdravnika pokliče na dom. Samo ob nujnem primeru, če obstoja nevarnost za življenje zavarovanca in kadar ni mogoče pravočasno priklicati najbližjega uradovega zdravnika, se lahko pokliče najbližji zasebni zdravnik. Le v tem zadnjem primeru, katerega nujnost pa mora zavarovanec dokazati, urad povrne vse stroške, ki so članu nastali z obiskom zasebnega zdravnika. Člani in svojci naj v lastno korist upoštevajo zgorajšnja navodila. Vselej naj imajo na umu, da so uradovi zdravniki dolžni izvršiti vsak obisk na domu zavarovanja, pa naj ta kliče ponedelji ali ponoči.

# STROKOVNI VESTNIK

## MONOPOLCI

Delavstvu Tobačne tovarne v Ljubljani se sporoča, da je uspešno Zvezi monopolnega delavstva doseči potek ankete, katere se je vršila marca meseca v Beogradu, sledeče izmene in izpopolnitve »Penzijskega in delovnega pravilnika«, katere naj vsakdo izstriže ter nalepi k ustrezajočim točkam v svoje pravilnike radi pregleda.

Z odločbo Upravnega odbora Samostalne uprave državnih monopolov M. Br. 5249 od 20. julija 1936 so izvršene izmene in izpopolnitve členov 10, 19, 20, 21, 23, 25, 26, 35 in 37 »Pravilnika o penzijskem fondu stalnih monopolnih delavcev Br. 513884/35«, a z odločbo Upravnega odbora M. Br. 7172 od dne 20. julija 1936 izmene in izpopolnitve člena 32 »Pravilnika o radu u monopolnim ustanovam M. Br. 29988/35. Izmene in izpopolnitve »Pravilnika o penzijskem fondu« je odobril minister financ pod br. 28104 od 23. julija 1936, a glavna kontrola je dala svojo soglasnost pod br. 94472 od 7. avgusta 1936.

Izmene »Pravilnika o radu« je odobril minister financ pod br. 28108 od dne 23. julija 1936, a glavna kontrola je dala svojo soglasnost pod br. 94473 od 10. avgusta 1936.

Zgoraj navedene izmene in izpopolnitve se glase:

### I.

#### V »Pravilniku o penzijskem fondu«.

V členu 10. se črta drugi del predposlednjega stavka od besede: ... po potrebi pa tudi pokojnine prihodnjim upokojenjem znižati. Črta se pa tudi cel poslednji stavek.

V členu 19., odstavek 2., pod b), se doda na koncu stavka: »Za ves ta čas prejema rodbina rodbinske penzije«.

Člen 20., odst. 2., pod e) se črta in se glasi novi: »vdova, ki je nad 20 let mlajša od svojega moža člana ali pensionera, a se je poročila z njim, ko je imel nad 50 let starosti in ni z njim živela v zakonu vsaj leto dni«.

V čl. 21., odst. 3. na koncu, namesto: »po odstavku (1).« se postavi: »po odst. 3, člena 17, a ako ima dva, tri ali več oseb, potem za obračun rodbinske penzije velja odstavek 2.«

V čl. 23., odst. 2, pod b), na koncu dodati: »Prestane uživanje rodbinske penzije se odnosi samo na kaznovane osebe.«

V čl. 25., pod č), se drugi stavek menja in se glasi: »V tem slučaju da Uprava državnih monopolov rodbini odnosno otrokom rodbinsko penzijo.«

V čl. 26. se črta drugi odstavek.

V čl. 35. se dodajeta dva nova odstavka in sicer: 4.) stalni delavci iz odst. 2.) tega člena lahko naknadno zahtevajo, da se jim v čas lahka vračuna tudi čas, provenen v svojstvu sezonskega odnosno nestalnega delavca, ako jim po odst. 2.) ni vračunano vsaj 5 let začasnega in stalnega dela. Čas, katerega je vplačala prispeva Uprava drž. monopolov in čas, katerega bodo sami vplačali, ne sme presegati preko 5 let.

Vplačevanje vlogov se vrši po čl. 5., odstavek 2.

5.) odstavek 4. velja tudi za delavce iz odst. 3., če jim ni vračunano vsaj 5 let začasnega dela.

V čl. 37. se dodaja odstavek 2., kateri se glasi:

2.) osebe, pensionirane pred stopanjem tega »Pravilnika« v veljavo, prejemajo penzijo po prejšnjih predpisih, a rodbinske penzije po smrti teh oseb se odreja prav tako po teh predpisih s tem, da se rodbini umrlega pensionista na ime pogrebniških stroškov izplača Din 500.—

V »Pravilniku o radu u monop. ustanov.«

### II.

Odstavek 1. člena 32. se menja in se glasi: Ako monopolna ustanova odpoje delavcu radi pomanjkanja dela ali omejitve, se mu vračuna tudi čas, provenen dotlej na delu, samo v slučaju, ako bo ponovno sprejet

na delo v roku treh let. Prav tako se računa delavcu v leta službe dotlej provenen čas v monopolnih ustanovah, ako je brez svoje krivde, a iz važnih razlogov odpovedal delo, pa bo v gornjem roku sprejet na delo. Odločbo o računanju dotlej provenenega časa donese Uprava monopola.

Odstavku 3., čl. 32. se dodaje nov stavek, ki se glasi: Delavcu pripada plača, ako je po najmanj štirinajst dnevnem službovanju v monopolni ustanovi brez svoje krivde zadržan priti na delo za sorazmerno kratko dobo, ne več kot za teden dni, radi bolezni, nesrečne slučaj ali drugih važnih osebnih razlogov.

Iz pisarne splošnega oddeljenja Uprave državnih monopolov M. Br. 52449/I. od dne 15. avgusta 1936. v Beogradu.

### Iz seje podružnice Ljubljana.

Med drugim se je sklenilo:

1. Člansko knjižico mora imeti vsak radi lažje kontrole.
2. Ko vplača članarino, zahtevaj toliko žigosanih prispevkov, kolikor si vplačal prispevkov.
3. Samo z žigom potrjena vplačila se bodo upoštevala, drugače pa v nobenem primeru.

Zato, sodrugi, kdor nima članske knjižice, naj javi to svojemu zaupniku. Vezana članska knjižica stane 4 Din, začasna članska knjižica pa samo 2 Din.

Odbor podružnice.

## ŽIVILCI

Ljubljanski pekovski pomočniki dosegli kolektivno pogodbo.

V nedeljo dne 6. septembra 1936 so imeli ljubljanski pekovski pomočniki pri »Lloyd« sestanek. Udeležba nad 100. Po predložitvi in priporočanju sprejema te kolektivne pogodbe s strani organizacije so jo navzoči soglasno sprejeli. Pogodba je sklenjena za leto dni in se glasi:

### KOLEKTIVNA POGODBA,

s katero se v smislu § 209. Obrtnega zakona urejajo službeni odnosi pekovskega delavstva v pekarnah na teritoriju in okolici mesta Ljubljane.

### Člen 1.

#### Mezde.

1.) Mezde pomočnikov so tedenske in se dele v tri kategorije.

a) V prvo kategorijo spadajo delavci vseh tistih pekarn, ki zaposlujejo 4 in več pomočnikov in je tedenska mezda za mešalce, predpečnike in skupne delavce Din 400.— (štiristo dinarjev); za pomočnike pri tabli pa 325 Din (tristopetindvajset dinarjev);

b) V drugo kategorijo spadajo pekarnarje s tremi pomočniki in je tedenska plača za mešalce, predpečnike in skupne delavce 325 dinarjev (tristopetindvajset), za pomočnike pri tabli pa Din 250.— (dvestopetdeset).

c) V tretjo kategorijo spadajo pekarnarje, ki zaposlujejo manj kot tri pomočnike in je tedenska mezda za mešalce, predpečnike in skupne delavce Din 250.— (dvestopetdeset). Za delavce pri tabli pa Din 200.— (dvesto).

d) Tedenske plače onih pomočnikov, ki so večje od te kolektivne pogodbe, ostanejo še nadalje v veljavi in se ne smejo znižati.

e) Vsakemu oženjenemu delavcu pritiče dnevni deputat v obliki 1 kg svežega kruha, samcu pa pol kg.

### Člen 2.

#### Delovni čas.

a) Delovni čas je določen z 48, odnosno z 60 urami na teden, kakor določa Zakon o zaščiti delavcev, § 6. itd.

b) Ob nedeljah je prepovedano vsako delo pomočnikom; vajencem kakor tudi obrtniku samemu in njegovim domačim.

# SOCIALNI VESTNIK

### Izrežite!

### Shranite!

## Zdravniški okoliši ambulatorija OUZD v Ljubljani

Obiske na domu za člane in svojece izvršujejo na račun urada v posameznih okoliših naslednji gg. zdravniki:

### 1. Ljubljana — notranje mesto.

Dr. Maicen Martin, stanuje v Ljubljani, Miklošičeva cesta 34-II. Ordinira v ambulatoriju OUZD v Ljubljani vsak delavnik od pol 17. do pol 19. ure.

Dr. Trtnik Albert, stanuje v Ljubljani, Aleksandrova cesta 3-II. Ordinira v ambulatoriju OUZD v Ljubljani vsak delavnik od pol 13. do 15. ure, telefon št. 34-62.

Meje zdravniškega okoliša Ljubljana za notranje mesto so: Železnica ob Masarykovi in Bleiweisovi cesti do Tobačne ulice, Tobačna ulica, Groharjeva cesta, Gradašnica, Ljubljana do Gruberjevega prekopa, Gruberjev prekop do Domobranske ceste, Živnozdravniška ulica, Lipičeva ulica, Jegličeva cesta do Šmartinske ceste, Šmartinska cesta do železnice.

Člani in svojci imajo možnost, da sami izbirajo, koga izmed teh zdravnikov kličejo na dom.

### 2. Spodnja in Zgornja Šiška.

Dr. Rupnik Vilko, stanuje v Šiški, Knezova ulica 37. Ordinira v ambulatoriju OUZD v Ljubljani vsak delavnik od pol 9. do 11. ure.

Meje zdravniškega okoliša Šiška so: Gorenjska železnica, železnica ob Bleiweisovi cesti do ceste na Rožnik, Tivoli mimo Drenikovega vrha.

Zdravniški okoliš Šiška obsega tudi naslednje zunanje kraje: Dravljica, Kamna gorica, Koseze, Perčanj, Zapuže.

### 3. Vič — Glince — Rožna dolina.

Dr. Kanc Pavel, stanuje na Tržaški cesti št. 45. Ordinira v ambulatoriju OUZD v Ljubljani vsak delavnik od pol 8 do pol 10. ure.

Meje zdravniškega okoliša Vič so: Drenikov grič, Tivoli do Ceste na Rožnik in železnice, Čiljska ulica, Tobačna ulica, Groharjeva ulica do Gradašnice, Gradašnica do bivše meje občine Ljubljane, bivša meja občine Ljubljana do Malega grabna.

Zdravniški okoliš Vič obsega tudi naslednje zunanje kraje: Brezovica, Notranje in Vnanje gorice, Plešivica, Dragomer, Log, Lukovica, Glince, Rožna dolina, Vič, Brdo in Kozarje na državnih cestih.

### 4. Dolenjska cesta — Galjevica.

Dr. Jančič Pavel, stanuje v Ljubljani, Stari trg 4-II. Ordinira v ambulatoriju OUZD v Ljubljani vsak delavnik od pol 10 do 12. ure.



da je dobil zdravnika, kateri ga je takoj poslal v bolnico. Z njim vred je bil poslan v bolnico tudi Gozdič Ale, ki je bil istotako zaposlen pri Sitarju in ni nič manj bolan ter izčrpan kot Dolič.

Oba delavca sta soglasno izjavila, da so pri Sitarju domalega vsi delavci oboleli. Na vsako pritožbo delavca zagrozi Sitar istemu, da ga bo tako izbil, da se ne bo premaknil z mesta. Ko je s. tajnik organizacije SGRJ interveniral pri Sitarju v svrhu izstavitve bolniškega lista Dolič Mehmedu, je Sitar trdil, da je bil Dolič »pijan ko svinja«, zato mu ni hotel dati bolniškega lista, a pravi vzrok je bil, kakor se je potem ugotovilo, da Sitar ni imel delavca prijavljenega v OUZD.

Organizacija zahteva, da se pri temu podjetju po posebni komisiji zasliši vse delavce ter krivca stavi pred sodišče.

SGRJ.

**Razmere na gradnji ceste št. Vid—Medno—Jeperce.** Pri teh delih vlada pravi suženjsko-priglasniški sistem. Podjetje Ing. Jos. Dedek, katero je prevzelo ta dela, jemlje delavce na 14-dnevno preizkusno dobo, ka pomeni za prizadetega delavca: 14 dni prenašati najrazličnejše šikanje od strani poltrijev. Le ta, ki te šikane vzdrži, sme upati, da bo ostal zaposlen za nedoločen čas. Za vlako malenkost pa zletiš na cesto, ako te je priglasil vzel na piko.

Statistika neizgovor o krizi, vam moramo povedati, da so jalovi, da vse govoričije o (umetno ustvarjeni) krizi ne drži, kajti če bi bila res kriza, ne bi vrgli ogromnih milijonov za nabavo novih strojev in poleg tega še izplačali precejšnje dividende. Im pa dokler bo domača produkcija dosegla komaj polovico porabe, ne more biti nobenega govora o krizi. Vse to pa delavstvo prav dobro ve.

**Jeseničanom.** Ko je SMRJ, podružnica Jesenice, praznovala 15. in 16. avgusta t. l. 30-letnico svojega obstoja, dela in trpljenja, porazov in zmag, je ob tej priliki povabil vse sorodne organizacije, da naj pohite v lepi gorenski kot, da skupno proslavimo ta jubilej jeseniških kovinarjev ter skupno manifestiramo za boljšo bodočnost vsega proletarijata. Temu vabilu se je odzvalo tudi okrog 40 združenj in združenj iz okolice Vevče.

Ni moj namen se spuščati v podrobnosti prireditve same, ki je bila na višku, ampak eno mi dovolite sodružice in sodruzi, da pribijem in to je gostoljubnost in zaupanje, ki smo ga uživali pri jeseniških sotrpinih. V spominu naj vam ostane, da vse, kar ima (in tega ni malo) jeseniški proletarijat, vsega tega smo bili deležni tudi mi.

**Stavbincom v Sloveniji.** Na 5. kongresu Saveza Gradjevinarskih radnika Jugoslavije v Beogradu na 29., 30. in 31. marca t. l. so zastopani delegati sklenili, da je vsak član Saveza poleg rednih članskih prispevkov dolžan plačati vsak mesec 3 Din v borbeni fond. V to svrhu dobi vsak mesec po eno posebno markico, ki se imenuje B. F. Iz tega fonda se plačuje časopis, katerega prejema član tudi če je brezposeln. Podsavez za Slovenijo je vpeljal plačevanje tega fonda z mesecem septembrom t. l. Vsak član naj zahteva od svojega zaupnika te posebne markice, kajti brez tega ni nikdo ispraven član našega Saveza, četudi ima redno plačane tedenske prispevke.

Vsi drugi podsavezi imajo ta fond vpeljan že od početka. Zato so glede časopisa njih člani zasigurani za čas brezposelnosti, kakor tudi za podpore.

Sodrug! Ne moremo si misliti sposobne in borbene delavske strokovne organizacije brez časopisa, kajti ravno delavski časopis je najvažnejši činitelj za usposabljanje delavstva za borbo. Potom dobrega delavskega časopisa si delavstvo raznih strok in krajev izmenjava misli ter izkušnje, ki si jih je pridobilo v borbi.

Da pa bo časopis odgovorjal svojemu pravemu namenu, je potrebno čim širše sodelovanje. Vsaka podružnica SGRJ v Sloveniji je dolžna poslati vsaki mesec po en kratek, a jedrnat članek v časopis, to je v »Delavca«, kakor tudi po možnosti v »Gradjeviniki Radnik«.

SGRJ, podsavez za Slovenijo.

Preklic.

Podpisani Prhne Franc, član Saveza gradjev. radnika Jugoslavije, podružnica v Ljubljani, preklicujem vse žaljivke, katere sem v nepremišljenosti izrekel napram posameznim članom odbora SGRJ, podružnica Ljubljana.

Izjavljam, da sem svoje neutemeljene obdolžitve izrekel pod vplivom gotovih ljudi ter se sodrugom zahvaljujem, da so odstopili od nadaljnjih ukrepov proti meni.

V Ljubljani, 3. septembra 1936.  
Prhne Franc.

## SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA

Vevče. Vevško papirniško delavstvo že dolgo ni spregovorilo. Mirno in brez vidnega odpora sprejema že nekaj let vse težo krize na svoja ramena. Kljub vsej bedi in pomanjkanju, vsled izgube na zaslužku, ki gre v stotisoče dinarjev, delavstvo vztraja v delu z ne zmanjšano, ampak povečano pridnostjo in ne ozirajo se na to, da mu podjetje vali vsaki dan nova bremena, zato da zaščiti in ne samo zaščiti, ampak še poveča svoje dobičke. V ta namen je že pretečeno leto začelo modernizirati in racionalizirati svoje obrate po najnovejših načelih, tako da bosta producirala sedaj dva stroja to, kar so pred racionalizacijo trije. Pa tudi to še ni bilo dovolj g. delničarjem v vevških papirnicah, oni hočejo vse stroške investicij prevladati na rame delavstva, zato so dne 1. septembra 1936 odpovedali še kolektivno pogodbo, ki je obstojala še iz leta 1928 in je bila že nekoliko zastarela in ni povsem odgovarjala potrebam dela, še manj po potrebam delavstva. No gospoda, ker ste jo odpovedali, smo odpoved sprejeli, sestavili pa bomo novo, boljšo, tak da d odgovarjala novejšim potrebam. Ker pa so stroški za investicije ogromni, vedite, da takšnega bremena delavstvo ne bo sprejelo in ga tudi ne zmoro, ker je že itak do skrajnosti izčrpano.

Kar pa se tiče izgovorov o krizi, vam moramo povedati, da so jalovi, da vse govoričije o (umetno ustvarjeni) krizi ne drži, kajti če bi bila res kriza, ne bi vrgli ogromnih milijonov za nabavo novih strojev in poleg tega še izplačali precejšnje dividende. Im pa dokler bo domača produkcija dosegla komaj polovico porabe, ne more biti nobenega govora o krizi. Vse to pa delavstvo prav dobro ve.

**Jeseničanom.** Ko je SMRJ, podružnica Jesenice, praznovala 15. in 16. avgusta t. l. 30-letnico svojega obstoja, dela in trpljenja, porazov in zmag, je ob tej priliki povabil vse sorodne organizacije, da naj pohite v lepi gorenski kot, da skupno proslavimo ta jubilej jeseniških kovinarjev ter skupno manifestiramo za boljšo bodočnost vsega proletarijata. Temu vabilu se je odzvalo tudi okrog 40 združenj in združenj iz okolice Vevče.

Ni moj namen se spuščati v podrobnosti prireditve same, ki je bila na višku, ampak eno mi dovolite sodružice in sodruzi, da pribijem in to je gostoljubnost in zaupanje, ki smo ga uživali pri jeseniških sotrpinih. V spominu naj vam ostane, da vse, kar ima (in tega ni malo) jeseniški proletarijat, vsega tega smo bili deležni tudi mi.

## DOPISI

### Senovo pri Rajhenburgu

**Razni doživljaji.** Pri nas na Senovem je spriči splošne gospodarske krize zelo težko življenje. Delavstvo, katero je 85odstotno organizirano v svobodnih strokovnih organizacijah, je disciplinirano. Težko je čakalo na izid pogajanj med zastopniki delavstva in TPD. Sporazum je odobril s polno zavestjo, da je pomagalo svojemu sodelavcu, čeprav ni doseglo tega, kar potrebuje vsak delavec za vsakdanje potrebe; drugič bomo pa mi dobili! Bil je splošen komentar.

Pozno v noč od 2. na 3. t. m. je tukajšnje ljudstvo doživelo drugega »Hlapca Jernejca«.

Neki posestnik in gostilničar je svojega uslužbenca (hlapca), ko je prišel domov nekoliko pozneje kakor ponavadi, pretepel, da je poln ran in podpludb. Zdravi se pod nego zdravnika Bratovske skladnice. Mi iz delavskega stališča tega ne moremo zamolčati, ker smo tega gospoda malo preveč protežirali. Ako on postopa napram svojem uslužbencu tako, naj si zapomni, da tepe tudi ostale, kateri so podvrženi, odnosno obsojeni, da služijo kruh s vojnimi rokami. Nismo pa voljni, da bi nas naši gospodarji pretepli. Zato naj v bodoče tudi omenjeni gospod postopa drugače s hlapcem, ako ne želi, da mu vse delavstvo obrne hrbet. Posebno pa obsojamo posredovanje enega, kateri je pozabil, da je tudi delavec.

G. Zaveršnik Alojz, brivec iz Rajhenburga, nas naproša, da sporočimo delavstvu, da bo od sedaj naprej vsako soboto popoldan od 4. do 5. ure na razpolago v Delavskem domu na Senovem ter vsak plačljni dan 15. in zadnjega v mesecu od 2. ure popoldan naprej. Kot naročnika delavskih časopisov ga topla priporočamo!

ZAHVALA.

Podpisani Gačnik Miha, rudar, Reštanj št. 84, se najtopleje zahvaljujem načelnstvu II. skupine Rudarske podruge in krajevni Bratovski skladnici za podporo v moji dolgotrajni bolezni. Prvi za znesek 40 Din, drugi za znesek 150 Din. Skupaj 190 Din. Še enkrat najlepša hvala! — Gačnik Miha, rudar, Reštanj 84, p. Eajhenburg.

## RAZNO

### Otroci v kanalih.

(Iz Esperanto po angleškem PEK bultenu.)

Po zadnjem poročilu vzgojnih predstojnikov od 151 dečkov in deklic, kateri bivajo v kanalskih čolnih, ki pristajajo v mestu Wolverhampton, nobeden od njih ne obiskuje šo-

brez vsakega vprašanja ali pomislekov. Zato vsa čast in hvala jeseniškim sotrpinom za nam izkazana zaupanja in gostoljubnost.

Vam sodružice in sodruzi izletniki, pa naj ostanejo jeseniški sotrpini kot zvor proletarske solidarnosti in zavestnosti ter jih ob takšnih prilikah skušajte posnemati.

Vevče—Dobrunje.

**Moste.** Dne 28. avgusta 1936 je nas za vedno zapustil s. Vrankar ter se preselil tja, kjer ni več sovraštva in izkoriščanja. Komaj teden dni je bil bolan, nobeden iz med nas ni slutil, da bi nas tako nenadoma zapustil. Radi tega smo bili vsi globoko potrti radi tako nepričakovane izgube. Sodrug Vrankar je bil med svojimi sodelavci zelo priljubljen; v vrstah delavcev ni imel nobenega sovražnika, da je to resnica, je pokazal ogromni spreved na njegovi zadnji poti, ki so se ga udeležili v lepem številu kemični delavci, dalje delavci in delavke iz tovarne »Saturnus« ter ogromno število ostalega občinstva, ki so tega simpatičnega moža poznali. Pogrebni spreved so krasili krasni venci, poklonjeni od vodstva kemične tovarne, venec, ki so ga kupili njegovi sosedeji ter ogromni venec, ki so ga poklonili v slovo zvestemu članu naše strokovne organizacije in delavci kemične tovarne. Pevsko društvo »Zvezda« iz Most se je pa pred bolnico in na pokopališču poslovila od njega z lepimi gniljivimi nagrobnicami, tako da so bile pogrebne svečanosti s tem še bolj popolne. Dragi Valentin, zato za kar si se boril v tej dolini solz v svoji organizaciji za svobodo in pravičnejše življenje delavcev. Ti nisi dočkal, zakaj preje si mogel zapustiti ta svet. Zakar si bil tukaj prikrajšan, boš prejel nadomestilo tam, kamor si se sedaj preselil — v večnem miru. Zakaj, veliko si delal in trpel in zelo malo prejel. Radi Tvoje marljivosti si si nakopal bolezen in tako tudi prežgodnji grob. Dragi Valentin počivaj v miru! Preostali pa naše sožalje.

**Zahvala.** Podpisana se tem potom najprejše zahvaljujem vsem, ki so mi stali ob strani ter s tolažilnimi izrazi lajšali težko bolj ob tako nenadni izgubi mojega moža. Posebno se zahvaljujem delavcem kemične tovarne v Mostah in delavcem tovarne »Saturnus« za častno spremstvo pri pogrebu ter ravnateljstvu kemične tovarne za krasne vence. Dalje se zahvaljujem prijateljem in znancem za poklonitev venci in cvetja. Končno se pa posebno zahvaljujem vodstvu kemične tovarne in delavcem za denarno pomoč v znesku 736 Din. — Še enkrat vsem in vsakemu najprejše hvala.

Žalučjoža žena Vrankarjeva.

**le. Vzgojne oblasti se tudi ne brigajo zanje.** Vzgojni nivo teh 14letnih otrok v kanalskih čolnih sliči 6- ali 7letnim otrokom, kateri so deležni običajne šolske vzgoje.

Finančni interesi so uničili zakon iz l. 1930, ki je imel namen odstraniti to stanje. Sedaj se z novimi poskusi skuša rešiti te otroke.

PEK Sheffield.

### Posledice ankete o položaju brezposelnega delavstva.

Sedaj se vodi tu kampanja proti tej anketi, katero so predstavniki kapitalizma vsilili delavstvu zato, da zavarujejo dobičke eksploatatorjev pred krizo. Delavski voditelji politični kot strokovni zaradi svojega nadstrankarstva ne podpirajo te akcije. Nekateri oportunisti celo pravijo, da je ta anketa potrebna za dobro družbe. Toda delavstvo je spregledalo, da kljub prihrankom na eni strani, to dobro ne doseže družbe.

Kapitalisti hočejo stvarno vsiliti več takih zakonskih predlogov prihranjevanja posebno ob priliki takozvanih »Belih papirjev«. Ta zakonski predlog ima namen zbrati velikansko vsoto denarja za orožje, katero je umevno priprava za vojno. Delavstvo bi moralo plačati vojne podvige kapitalistov in posledica je, trpljenje raste, zdravje se ruši in vedno težje in težje ostaneš pošten človek, kadar vlada lakota. Kapitalizem demoralizira delavstvo.

Na predkratki konferenci Nacionalnega združenja šolskega učiteljstva so sprejeli resolucijo, v kateri izražajo svoj nemir o splošnem pomanjkanju življenjskih sredstev med šolsko mladino. G. H. Gordon je v svojem nagovoru izjavil sledeče: Globokega obžalovanja je vredno stanje pomanjkanja življenjskih potrebščin, katero vlada sedaj. To stanje zelo uničuječo vpliva na zdravstveno stanje. Ne morem razumeti, kako morejo narodne mase mirno trpeti in se zadrževati, medtem ko je dva in četrt milijona našega naroda brezposelnega in skoro štiri milijone otrok stoji na robu gladovanja. Mi

moramo povedati vsem, da se z našimi učenci krivično postopa. Upamo, da je ta izjava, izvirajoča iz takega vira, uspešno zavrnila izgovor vladajočega razreda, da po zaključku te ankete ne obstojajo nikaki resni življenjski pogoji brezposelnega delavstva.

Glasgow PEK.

### Farmarjevi tlačani.

(Iz esperanta po angleškem PEK bultenu.)

Anglesey je otok ob severozapadni obali Kimrije. Otok je provinca Velike Britanije. V Anglesey 95 odstotkov kmetov in farmarskih delavcev živi po sistemu, po katerem oni stanujejo z gospodarjem ali najemnikom skupno v isti hiši, kateri jim potem odtrga od plače 11 šilingov za hrano in 4 šilinge za posteljo tedensko. V mnogih primerih je hrana zelo slaba. Evo en primer: Zajutrek sestoji iz kruha z maslom in čajem. Prav tako kruh z maslom in čajem za kosilo, včasih z jajcem, kadar so poceni. Večerja: kruh z maslom in čajem, z obaro.

Spalnica je dostikrat podstrešje nad hlevom, postelje so sešite iz žakljevine. V enem primeru, katerega sam poznam, je edini vhod iz hleva po lestvi.

Taki stanovanjski pogoji so strašni, toda mi vemo, da jih uradniki ministrstva za narodno zdravje potrjujejo. Spalnice bi moral zdravnik od časa do časa pregledati, toda — pogoji ostanejo isti. Farmarski delavec ne potrebuje samo boljše plače, temveč tudi zadostno in izdatno hrano, tudi boljše stanovanje kot je hlevsko podstrešje.

R. G. Williams, Anglesey.

**Centralni urad za zavarovanje delavcev** v Zagrebu je izdal lepo urejeno knjigo »Izveštaj o poslovanju i zaključnim računima Središnjeg ureda za osiguranje radnika za 1935 godinu«. Knjiga je statistično izdelana, vsebuje razne grafike in prikazuje delovanje vseh ostalih Okrožnih uradov v celi državi. Knjiga je za delavske strokovne organizacije potrebna in jo vsem toplo priporočamo da jo nabavi. Nabavi se pri Središnjem uredu za osiguranje radnika v Zagrebu.

Dobre detektivske zgodbe berete radi, samo preveč krvave ne smejo biti. Zato boste nedvomno radi segli po kriminalno-pustolovski romanu Philipa E. Oopenheima »Igra za prostost«, ki ga je pravkar izdala založba »Evalita« v svoji rodbinski zbirki.

**Tečaj nemščine** v Delavski zbornici. Začetniški, nadaljevalni in konverzacijski tečaji, zvečer za odrasle, popoldne za spolarje, za popoldanske šole dopoldne. Vpisanje vsak večer od pol sedmih do osmih. Vhod z Miklošičeve ceste, glavna veža, pritičje desno.

### Vsem poverjenikom Cankarjeve družbe?

V nas samih je moč in sila delavskega pokreta, posebej pa še moč in veljavnost Cankarjeve družbe.

V jeseni, nekako v oktobru mesecu, bodo izšle, kakor dosedaj že 6 let, zopet 4 knjige Cankarjeve družbe. Te 4 knjige bodo lepe in vsebinsko bogate in so:

1. KOLEDAR Cankarjeve družbe za leto 1937. Koledar bo letos mnogo poljudneje urejen, da bo vsaki družini polno zanimivega in zabavnega čtiva nudil.
2. Tone Seliskar: ROK ANDREJA PODLIPNIKA. Že lanska povest Tone Seliskarja »Hisa brez oken« je ugajala vsem. Ta roman brezposelnih bo prekosil lanskega.
3. Winder: SLUŽKINJA ŠTEFKA. Če je ta roman dobil češko najvišjo državno nagrado, potem lahko veste, da je res dober. Zlasti bo ugajal vsem ženam in dekletom.
4. Zadnja (peta) knjiga Beerove »ZGODOVINA SOCIALNIH BOJEV«. S tem bo delo zaključeno in 5 takih bogatih in svetovnoznanih knjig bo v ponos vsakemu članu Cankarjeve družbe.

Cankarjeva družba bo dala tudi napraviti za Beerove knjige originalne platnice, ki bodo stale 7 Din.

Zato naj vsak, ki hoče take platnice imeti, se pravočasno javi in ta znesek plača. Dali bomo namreč delati samo toliko platnic, kolikor bo do septembra 1936 naročenih in plačanih.

### Pozor Jesenice in Javorniki!

Predno kupite blago za obleko, se prepričajte, kaj kupite, ker dobite na 6 mes. odplačevanje angleško, češko in domače blago po konkurenčnih cenah.

Javite po dopisnici svoj naslov in Vas potnik obišče z zvorci na domu.

Anglo tekstil

Mulej Franc, zast. in kom. prodaja  
Jesenice - Fužine